

LORD ALTON OF LIVERPOOL

VÁLASZBESZÉD A MAGYAR ÉRDEMREND KÖZÉPKERESZTJE KITÜNTETÉS ÁTADÁSÁN

Nagykövet úr, lordok, képviselő urak és hölgyek, kedves vendégek és barátaim,

ezen a csodálatos alkalmon első kötelességem megköszönni Áder János elnök úrnak a Magyar Érdemrend Középkeresztjével való kitüntetést, megköszönni nagykövet úrnak a kitüntetés átadását és megköszönni önöknek, hogy eljöttek megosztani velem ezt a mai eseményt.

Pont ma van a napja, hogy 1170-ben II. Henrik feldühödve állítólag így kiáltott: „hát senki nincs, aki megszabadítana engem ettől a bajkeverő paptól?”

Még abban az évben, december 29-én négy lovag elment Canterburybe, és megölték Thomas Becketet.

A következő 20 évben 15 életrajz született róla, és még a mai napig is újabb és újabb életrajzok jelennek meg. Miután a pápa szentté avatta, sírja Anglia leglátogatottabb kegyhelyévé vált; Chaucer történetében a zarándokok is oda tartottak.

Becket neve és a katedrálisban történt meggyilkolása az állam és átmene-ti vezetői, valamint a vallásszabadság hívei között soha véget nem érő harc szinonimájává vált.

Ma este arról szeretnék röviden beszélni, hogy Becket küzdelme mit üzen a magyar és a brit nemzet számára.

2016. november 23-án, a Vörös Szerdának elkeresztelt alkalmon az ország több pontján vörös fénnel világítottuk meg az épületeket, így a Parlamentet is, hogy arra az 5,3 milliárd emberre, a világ népességének 76%-ára gondoljunk, akik olyan országban élnek, ahol a szabadon választott valláshoz és hithez való jogot korlátozzák vagy teljesen be is tiltják. A Vörös Szerda ötletét az Aid to the Church in Need (Szükségben lévő egyházak) *Vallásszabadság a Földön* című jelentése adta, melynek összeállítását én elnököltem.

Az emberi életek szó szerint vérben áznak, és az emberek modernkori Becket Tamásokként halnak meg a hitükért. Bangladesztől kezdve, ahol ateistákat gyilkolnak büntetlenül, Szaúd-Arábián keresztül, ahol az egyházak be vannak tiltva és a térítés bünténynek számít, Burmáig, ahol a rohingya muzulmánok nem lehetnek állampolgárok; és Iránig, ahol a bahái közösség tagjait kivégzik, vagy Kínától, ahol a püspököket bebörtönzik és az egyhá-

zakat szétverik, továbbá Szíriáig, Irakig, Nigériáig, Pakisztánig, Szudánig és Észak-Koreáig a hívők népirtásnak vannak kitéve, emberiség elleni bűntetteknek, üldözésnek és diszkriminációnak.

A Vörös Szerda lehetőséget adott, hogy megmutassuk szolidaritásunkat velük, hogy demonstrálhassuk: szenvedéseiket nem felejtjük. A Vörös Szerda lehetőség volt, hogy rávilágítsunk egy egyetemes szenvedésre, és arra, hogy a világ 65,3 millió menekültjéből sokaknak azért kellett otthonát elhagyniuk, mert a vallási kisebbségeiket üldözték és zaklatták.

És megfordítva: szoros összefüggést kell látni béke, stabilitás, virágzó fejlődés és a vallásszabadságot megvalósító társadalmak között – ezt különösen Észak-Koreának és Eritreának kellene megértenie.

Magyarország történelme a bizonyíték erre.

1948-ban a kommunisták feloszlatták majdnem az összes magyar egyházi rendet, és elvették tőlük iskoláikat. 4000 katolikus szervezetet és klubot oszlattak fel erőszakkal. A papságot börtönbe vetették, legelső sorban Mindszenty József bíborost, Magyarország prímását, esztergomi érseket. Csak 1950-ben 2500 szerzetes és apáca került deportálására, és 68 egyházi újságból és napilapból 66-ot betiltottak.

Öt évtizeden keresztül Mindszenty kardinális személyesítette meg a megalkuvás nélküli ellenállást Magyarországon a fasizmus és a kommunizmus ellen.

A II. világháború alatt a nyilaskeresztesek börtönözték be, majd miután a kommunistákról is nyíltan megmondta a véleményét, kirakatper áldozata lett, újra bebörtönözték, megkínózták, és életfogytig tartó börtönbüntetésre ítélték. 1956-ban, a forradalom alatt kiszabadulva, annak eltiprása után az Egyesült Államok budapesti nagykövetségén kapott menedéket, és itt töltötte életének következő 15 évét. Hogy megszabaduljanak a zavaró paptól, 1971-ben megengedték, hogy távozzon. 1975-ben halt meg számkivetésben, Bécsben.

A protestáns egyházak forradalom alatti szerepére is emlékezve, a református egyház a forradalom előtti évben kiadott egy Hitvalló Nyilatkozatot, amely Dietrich Bonhoeffer és a német hitvalló egyház példáját követte, amely végül legyőzte Hitlert. A református egyház vezetői ebben azt mondták a kommunista hatalomnak: „Készek vagyunk üldözést elszenvedni azért, hogy egyedül Krisztus parancsának engedelmeskedjünk. Krisztus iránti engedelmisségünket mindenkire nézve sürgető szükségszerűségnek tartjuk, és kétszeresen is annak lelkipásztorainkra nézve.” A nyilatkozatban az Apostolok Cselekedeteinek 5 fejezetét idézték: „Istennek inkább kell engedni (engedelmeskedni), mint az embernek.” Sokakat letartóztattak és bebörtönöztek ezért, többek között a fiatal keresztyén Németh Gézá is.

Az 1970-es évekig Németh Géza egyházában egy más véleményen álló lelkipásztor volt, akinek az egyházát a hatalom szétverte és őt eltiltotta szolgálatától. Megalázása és meghurcolása áldások forrásává vált. Miközben arra

kényszerült, hogy utazzon és műalkotásokat áruljon, meghívásokat kapott a református egyház, a szabad egyház és a római katolikus egyház vidéki papsága részéről. Krisztusról tett tanúbizonyságai nagy hatást gyakoroltak hallgatóságára, különösen a fiatalokra, akik közül sokan megtértek, ami persze kihívást jelentett és veszéllyel fenyegetett a teljhatalomra törekvő állam számára.

1985-ben, mikor a parlament képviselőházában frakcióigazgató voltam, egy fiatal oxfordi egyetemista, David Campanale került mellém munkatársnak, és bemutatta nekem egy oxfordi társát, Németh Zsoltot, Németh Géza fiát.

Évekkel később Budapestre utaztam Daviddal és Zsolttal. Németh Géza lelkész úr lakásában laktam, és együtt utaztunk Románia magyarok lakta területére, ahol Zsolt édesapja óriási segítséget nyújtott az ottani magyaroknak, akiket Nicolae Ceaușescu kommunista diktatúrája üldözött.

Zsolt, Orbán Viktorral egyetemben, akivel szintén találkoztam, volt a posztkommunista Fidesz alapítója. Zsoltból később a külügyminisztérium államtitkára, Viktorból miniszterelnök lett. A legkorábbi időktől fogva a magyar reformistákat és a Fideszt örömmel fogadták az Egyesült Királyságban, akár oxfordi, akár politikai hátterük és múltjuk miatt.

Kétségtelenül bölcs dolog volt támogatni és tanulmányi lehetőséget biztosítani a kommunista rendszer akkori kihívóinak, azon az alapon, hogy a ma disszidensei talán a jövő vezetői lesznek, és hogy megértve őket soha nem felejtjük azt a poklot, ahonnan jöttek.

A Zsolttal és Daviddal való közös utazások során mélységes szenvedésekről és csodálatos bátor kiállásokról kaphattunk beszámolót első kézből.

Találkoztunk Doina Corneával, egy nevezetes görögkatolikus disszidenssel és emberi jogi aktivistával, Tóké Lászlóval, Temesvár hős papjával, aki ma az Európai Parlament tagja, és Alexandru Todea bíborossal, akit titokban szenteltek püspökké, s 16 évet töltött börtönben és 27 évet házi őrizetben. Ő azt mondta kommunista fogva tartóinak: „Nincs hatalmatok, hogy küzdjetek ellenem. Én nem kockáztatok semmit, mert semmim sincs, amit el tudnék veszíteni.”

A Szovjetunióba, Lengyelországba, Ukrajnába, Albániába, Kínába és Észak-Koreába tett látogatásaim során még nagyon sokakkal találkoztam, akik úgy gondolták, hogy hitükért érdemes feláldozni életüket.

Nagyszerű, hogy egy fiatalember, Timothy itt van velünk ma este. Timothyt megkínózták Észak-Koreában, de idén ő lett az első észak-koreai, aki egy brit egyetem alapszakját elvégezte. Most a magyar kormány segítségének köszönhetően mesterkurzusát végzi. Szeretném tiszteletemet kifejezni ezért a kormányzati döntésért, valamint azért is, hogy szeptemberben létrehoztak egy új kormányzati hivatalt az üldözött keresztények védelmében. Balog Zoltán az Emberi Erőforrások Minisztériumának vezetője, akinek

minisztériuma irányítja az új hivatalt, a következőket mondta: „Minden tőlünk telhetőt megteszünk, hogy javuljon a Közel-Keleten élő keresztények helyzete.”

A Szíriában és Irakban élő keresztények érdekében, akiket kiirtás fenyeget, azt kérem a kormányoktól, így az enyémtől is, hogy kövessék a magyar kormány példáját.

Mi, akiknek annyi kiváltsága és joga van, közömbösen nézzük a zsidó-keresztény hit erőzióját a saját országunkban, és csöndben maradunk, amikor két bábát kirúgnak állásából, mert nem hajlandóak egy abortuszban részt venni. Szemben Todea bíborossal, nekünk *túl sok* veszténivalónk van, hogy megmaradhassunk csöndes és nyugodt életünkben.

Becketnek igaza volt, amikor azt mondta: „emlékezzetek az átvészelt viharokra, a szenvedés koronájára, amely új dicsőséget hozott a hit számára”.

Soha nem szabad elfelejtenünk azoknak az áldozatát, akik veszedelmesen mentek keresztül – ez volt az oka annak, hogy azonnal reagáltam, mikor Szabadhegy Péter nagykövet úr felvetette Becket Szent Tamás relikviájának Egyesült Királyságba való hozatalát. Ez egy lehetőség volt, hogy belenézzünk történelmünk tükrébe, hogy elgondolkodjunk arról, kik vagyunk, és arról a váltságdíjról, amely által előjogokat és szabadságjogokat nyertünk.

Az általam elnökölt Christian Heritage Centre (Keresztény Örökség Központja) nevében megköszönve Péternek és Anton de Pirónak az önzetlen munkát, szeretném tiszteletemet kifejezni a nagykövetség egész stábjának, akik a Becket-esemény rendezésében részt vettek.

Meghatódtam, amikor a mártír ereklyéje 800 év után visszatért Angliába Magyarország régi fővárosából és egyben egyik legrégebbi városából, Esztergomból, amelyet a török hódítás alatt ostromoltak, elfoglaltak, és végül felszabadítottak. Ez Magyarország fő egyházmegyéjének központja. Erdő Péter bíboros, valamint Áder János köztársasági elnök kísérte Londonba a relikviát.

Az ereklye mindazok felett, amit magáról Becketről és a vallásszabadság jogáért való küzdelemről üzen, nagymértékben a barátságunkról is beszél.

Amikor Canterburyben a vesperás éneklése alatt Becketet megölték, egy hosszú ellenségeskedés jutott tetőpontra, amely megmutatta, hogy még közeli barátok is elidegenedhetnek egymástól és barátságok mehetnek tönkre. A következmények pedig sokkolóan brutálisak lehetnek.

A relikvia ugyanakkor egy pozitív történetet is elmesél a barátságról.

Becket párizsi egyetemi éve alatt barátságot kötött egy fiatal magyarral, Bánffy Lukáccsal, aki később Esztergom bíboros érseke lett. Amikor Becket mártíromságra jutott, Lukács egy templomot alapított Tamásról elnevezve, és úgy tartják, hogy Franciaországi Margit királyné, Anglia, később Magyarország királynéja kulcsszerepet játszott a relikviák Magyarországra való kerülésében.

Lancashire-ben, Stonyhurstben mi is őrzünk egy relikviát, amelyet oda menekíttek VIII. Henrik Becket sírjának lerombolására és a katolikusok üldözésére vonatkozó rendeletét követően. Ez a Becket-relikvia inspirálta a Christian Heritage Centre létrehozását, amelyre már több mint 2,5 millió fontot költöttünk az első két fázis megvalósításakor, és további 2,7 millió font gyűlt össze a 4 millió fontból, amiből meg tudjuk majd nyitni a Theodore House-t, melyet egy szíriai keresztényről, nevezetesen szintén egy egykori canterburyi érsekről neveztünk el, és ahol a jövő Bánffyjai és Becketjei fognak nevelést kapni.

Befejezem.

Dietrich Bonhoeffer egyszer ezt mondta: „Azzal is mondunk valamit, ha nem beszélünk, és azzal is teszünk, ha nem csinálunk semmit.” És ezért, Beckethez hasonlóan, életével fizetett.

Legyen az II. Henrik vagy VII. Henrik, kommunista vagy náci hatalom, a radikális iszlám vagy egy csendben ránk telepedő totalitárius rendszer, amellyel szembekerülünk, szükségünk van egy olyan új generációra, amely kiáll és cselekszik az Európa számára 2000 éve szilárd alapértékeket biztosító zsidó-keresztény alapértékek mentén.

Nagykövet úr, ön arra emlékeztetett, hogy „ahol a hősök emléke fennmarad, ott új remény születik”, s azt is mondta, hogy „amikor egy nemzet szól egy másik nemzethez, akkor szívnek is szólnia kell a szívhez”.

A franciák úgy tartják, hogy „mások bátorítása végett szükség van néhány admirális lelövésére”. A magyarok, úgy tűnik, ennél sokkal humánusabb megoldást találtak. A Magyar Érdemrend Középkeresztje kivételes megtiszteltetés és valóban nagy bátorítás, hogy többet tegyek.

Nagy megtiszteltetés, hogy átvehetem.

(Fordította: Balogh György)